

Ρωσία εναντίον Ουκρανίας: Έξι σημεία

Το κείμενο αποτελεί την εισήγηση της Χειρονομίας Αντιεξουσιαστική Κίνηση που ακούστηκε στην πρόσφατη αντιπολεμική εκδήλωση με τίτλο «Αντιπολεμικές κραυγές αντίστασης από τη Μόσχα στο Κίεβο» το Σάββατο 16 Απρίλη στον Ελεύθερο Κοινωνικό Χώρο Αλιμούρα στα Ιωάννινα.

1. Το τι πραγματικά είναι ένας πόλεμος είναι μάλλον δύσκολο να το ορίσει κανείς αν βρίσκεται μακριά απ' αυτόν και τον βιώνει μέσα από αντανakλάσεις, από αφηγήσεις που έχουν υποστεί φιλτράρισμα και από εικόνες, που στη σύγχρονη εποχή των διαρκώς μεταβαλλόμενων συνθηκών διακυβεύεται ακόμα και το κλασικό πρίσμα υπό το οποίο τις βλέπει ο κόσμος και τον οδηγεί να ανατριχιάζει και να εξεγείρεται απέναντι στη φρίκη και τη κτηνωδία που αποτυπώνουν. Άλλωστε, εξακολουθεί να αποτελεί συνήθεια των ανθρώπων να αποστρέφουν το βλέμμα τους μπροστά σε αυτό που συμβαίνει ή να παίρνουν θέση έχοντας ως μοναδικό γνώμονα μια θολή και έωλη συμπάθεια προς τη μία ή την άλλη πλευρά του πολέμου, αρνούμενοι να αντιληφθούν ότι πίσω από αριθμούς και στατιστικές κρύβονται πραγματικά πτώματα και λαοί τσακισμένοι και ξεσπιτωμένοι.

Η ασφάλεια της εξ αποστάσεως παρατήρησης, καθώς και η διαμεσολαβημένη εικόνα ενός πολέμου, όπως την λαμβάνουμε κι εμείς εδώ στην Ελλάδα, δεν έχει καμία σχέση με αυτό που πραγματικά βιώνουν οι λαοί και εν προκειμένω ο ουκρανικός λαός, ο οποίος καλείται εδώ και καιρό να αντιμετωπίσει την εισβολή ενός απολυταρχικού, αυταρχικού και ιμπεριαλιστικού καθεστώτος, όπως αυτό της Ρωσίας. Τη φρίκη, την κτηνωδία, τη σφαγή και τον τρόμο τα βιώνουν σε απόλυτο βαθμό οι άνθρωποι

που χάνουν τις οικογένειές τους, τα σπίτια τους, τους ανθρώπους τους και το περιβάλλον στο οποίο επέλεξαν ή τους έτυχε να ζουν. Πριν, λοιπόν, συζητήσουμε οτιδήποτε αφορά τις συνθήκες που μας οδήγησαν στην εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, ας παραδεχτούμε ότι η έστω και έμμεση επιλογή στρατοπέδου σε έναν εν εξελίξει πόλεμο δεν αλλάζει την αποκρουστική εικόνα ότι τελικά στον πόλεμο αυτόν σφαγιάζονται λαοί, κοινωνίες, οι άνθρωποι που βρίσκονται στη βάση της κοινωνικής πυραμίδας.

2. Στο δεύτερο σημείο, ας δούμε το εξής ζήτημα, που βρίσκεται σε συνάφεια με το ποια πλευρά της ιστορίας πρέπει ή δεν πρέπει να διαλέξουμε. Ερώτημα: Είναι το ελληνικό κράτος ένα κράτος που πάντοτε αμύνεται, που δεν διεξάγει παρά μόνο αμυντικούς πολέμους, όπως μας μάθαιναν στο σχολείο; Ή μήπως η εμπλοκή της Ελλάδας σε διάφορες ιστορικές συγκυρίες υπήρξε πολεμική και επιθετική; Σαφέστατα, η Ελλάδα έχει διεξάγει επιθετικούς πολέμους, όπως η εκστρατεία του '22 ή η Κύπρος το '74, για να αναφέρουμε μόνο δύο παραδείγματα. Η Ελλάδα, ως κράτος, επίσης συμμετέχει στο ΝΑΤΟ, προσφέρει βάσεις στο έδαφός της, έχει εμπλακεί σε στρατιωτικές αποστολές στο εξωτερικό και προσβλέπει, και αναφορικά με τον πόλεμο που διεξάγεται στην Ουκρανία, στο όσο το δυνατόν καλύτερο πλασάρισμά της στις γεωστρατηγικές εξελίξεις που έχουν ανακύψει, ενώ δεν έχει σταματήσει όλα αυτά τα χρόνια να εξοπλίζεται με όλα τα τελευταίας τεχνολογίας όπλα που βγαίνουν στην αγορά. Το ελληνικό κράτος συμμετέχει με τον τρόπο του και την όποια επιρροή του στην προσπάθεια που γίνεται από τη Δύση να απομονωθεί οικονομικά αλλά και ιδεολογικά η Ρωσία με τη δημιουργία ενός διπόλου ανάμεσα στη Δύση και την Ανατολή.

Από την άλλη, είναι το αντιιμπεριαλιστικό κίνημα στην Ελλάδα απαραίτητα αντιπολεμικό; Ένα αρκετά μεγάλο κομμάτι της ελληνικής αριστεράς και του α/α χώρου έχουν υποστηρίξει στο παρελθόν καθεστώτα εχθρικά προς τις ΗΠΑ, απλώς και μόνο επειδή

είναι καθεστώτα εχθρικά προς τις ΗΠΑ. Δηλαδή, σκληρά και απολυταρχικά καθεστώτα που καταπνίγουν στο εσωτερικό τους κάθε φωνή και πράξη αντίστασης, κάθε κοινωνικό και ταξικό κίνημα που ξεπηδάει. Με μία λογική που προϋποθέτει ότι η ιστορία γράφεται μόνο από την εξουσία, τα κράτη και το κεφάλαιο μέσα από τους διεθνείς ανταγωνισμούς, σαν να είναι ο πλανήτης απλώς μια τεράστια σκακιέρα, συνειδητά και μη παραγκωνίζουν τις αντιστάσεις των λαών και τον ρόλο που παίζουν οι κοινωνίες στη διάρθρωση του κόσμου και των πολύπλοκων σχέσεων που παράγονται. Η λογική αυτή δεν είναι αντιπολεμική, επιλέγει κρατικό και κατά κανόνα ιμπεριαλιστικό στρατόπεδο. Πηγάζει, φυσικά, από την εποχή που ο κόσμος ήταν χωρισμένος στο δυτικό και το ανατολικό μπλοκ και πάνω σε αυτήν την ιστορική συνέχεια επιμένει να δικαιολογεί εισβολές, αντιεξεγέρσεις και κρατικά εγκλήματα, όπως η εισβολή της Σοβιετικής Ένωσης στην Τσεχοσλοβακία το 1968 ή στην Ουγγαρία το 1956, για να καταπνίξει εργατικές και σοσιαλιστικές εξεγέρσεις που βολικά βαφτίστηκαν αμερικανοκίνητες. Η ίδια νοοτροπία βασιλεύει έως σήμερα, εμφανίζοντας τον Πούτιν αντιφασίστα απελευθερωτή ή εμποδίζοντας το ελληνικό «αντιπολεμικό» κίνημα στο να αρθρώσει έναν λόγο απέναντι στη Ρωσία χωρίς να ι μεν αλλά. Ας μην ξεχνάμε ποια ήταν η εμπλοκή της Ρωσίας στην κατάπνιξη της δίκαιης εξέγερσης των από κάτω στο Καζακστάν, ελάχιστους μήνες πριν από τον πόλεμο που διεξάγει έως σήμερα.

Η Ρωσία είναι μια στρατιωτική υπερδύναμη που διατήρησε μέσα στους αιώνες το πολεμικό και στρατοκρατικό της σφρίγος. Υπήρξε και είναι μια αυτοκρατορία που βασιζόταν στη συνέχεια της πολεμικής της μηχανής, κάτι που κατάφερε εν πολλοίς ακριβώς λόγω της ύπαρξης της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία έδωσε τα απαραίτητα εχέγγυα για να μη χάσει το κύρος της η παλιά τσαρική Ρωσία.

3. Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία είναι μία ξεκάθαρα ιμπεριαλιστική εισβολή, που δικαιολογείται υπό τον μανδύα του αντιφασισμού και της προσπάθειας από το

ρωσικό κράτος να διασφαλίσει τα συμφέροντά του, το οποίο όμως στην πραγματικότητα σημαίνει ότι η Ρωσία είναι διατεθειμένη, όπως και κάνει, να αιματοκυλίσει έναν ολόκληρο λαό για να μπορέσει κυρίως να εξασφαλίσει τη γεωστρατηγική της θέση και να εκμεταλλευτεί σημαντικούς στρατηγικούς και οικονομικούς κόμβους.

Βεβαίως, πάλι εδώ επανερχόμαστε στην υποκριτική και χωρίς εισαγωγικά φιλοπόλεμη στάση της Δύσης, στάση εκ διαμέτρου αντίθετη από αυτήν που κράτησε σε πάμπολλους πολέμους – από την Παλαιστίνη και το Ιράκ, μέχρι το Αφγανιστάν, τη Γιουγκοσλαβία και την Υεμένη. Δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπίσουμε την επιθετικότητα της Ρωσίας ως μια πράξη ξεκομμένη από τη γενικότερη προσπάθεια που κάνει το NATO κυρίως και δευτερευόντως η ΕΕ, με μπροστάρισσα την Αμερική, για να περικυκλωθεί στρατιωτικά η Ρωσία και να στραγγαλισθεί οικονομικά από τις δυτικές δυνάμεις. Η ΕΕ ήταν διατεθειμένη να δεχτεί στους κόλπους της ένα ακροδεξιό και φιλοφασιστικό καθεστώς, όπως το καθεστώς της Ουκρανίας από το 2014, πράγμα που η ΕΕ έχει κάνει σε ουκ ολίγες περιπτώσεις ακροδεξιών καθεστώτων στην Ευρώπη, αποδεικνύοντας περίτρανα ότι πρόκειται για έναν οικονομικό οργανισμό και όχι για έναν οργανισμό που διέπεται από δημοκρατικές και αντιφασιστικές αξίες, όπως υποτίθεται πως ήταν ο αρχικός προορισμός της μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η προσπάθεια της Δύσης να αποδυναμώσει περαιτέρω την παλαιά κραταιή επιρροή της Σοβιετικής Ένωσης στην Ανατολή, ενσωματώνοντας όλο και περισσότερα κράτη της παλιάς σοβιετικής αυτοκρατορίας, συνδυαστικά με την επέκταση των νατοϊκών βάσεων, δημιούργησαν μια συνθήκη ιδανική για την όξυνση των αντιθέσεων και των πολεμικών αντιπαραθέσεων που μας οδηγεί στο σήμερα.

4. Μία ακόμα οπτική, υπό την οποία φανερώνεται η υποκριτική στάση της Δύσης, είναι ο τρόπος κατανόησης του προσφυγικού ζητήματος. Οι εκατομμύρια Ουκρανοί και Ουκρανές που εκτοπίζονται, παρουσιάζονται γλαφυρά ως αδέρφια, ανήκοντα στη λευκή ευρωπαϊκή φυλή και στην

πολιτισμένη, δημοκρατική Δύση. Γνωρίζουμε πολύ καλά βέβαια πού θα καταλήξει αυτό. Φθηνά εργατικά χέρια, ρατσισμός, εκμετάλλευση, σεξισμός (ήδη τα αστειάκια περί Ουκρανίδων ακούγονται από 'δώ κι από 'κεί), υπενθυμίζοντας τη στάση των Ευρωπαίων απέναντι στους προ τριακονταετίας μετανάστες από το πρώην ανατολικό μπλοκ. Όλα αυτά σε περίπτωση που οι άνθρωποι δεν μπορέσουν να γυρίσουν γρήγορα στις εστίες τους.

Ωστόσο, αυτή η διαφορετική διαχείριση μεταξύ προσφυγικών πληθυσμών από την Ουκρανία και τη Μέση Ανατολή, την Ασία και την Αφρική, υποδηλώνει όχι απλά μια υποκριτική στάση, αλλά κυρίως μια χυδαία παραβίαση των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των δημοκρατικών ιδεωδών που βασίζονταν στην αρχή της ίσης μεταχείρισης των προσφυγικών πληθυσμών και στην προσπάθεια αυτοί οι πληθυσμοί να μην εμποδίζονται και να μην δολοφονούνται καθώς επιχειρούν να βρουν καταφύγιο έξω από το πολεμικό περιβάλλον των πατρίδων τους. Από τη μία, οι πρόσφυγες της Ουκρανίας είναι καλωδεχόμενοι και, από την άλλη, οι πρόσφυγες από την Αφρική και την Ασία είναι εισβολείς και αξίζουν να φυλακιστούν σε κλειστά κέντρα κράτησης μέχρι να επιστρέψουν από 'κεί που ήρθαν.

5. Ένας πόλεμος μπορεί να έχει πολλαπλές και αλυσιδωτές αντιδράσεις, οι οποίες με τη σειρά τους μπορούν να οδηγήσουν σε σημαντικές ή και κοσμοϊστορικές αλλαγές συγκριτικά με την κατάσταση που επικρατούσε πριν. Υπό αυτήν την έννοια, φυσικά, ο πόλεμος στην Ουκρανία έχει επιδράσει πολλαπλά στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή των ανθρώπων σε πολλά μέρη του πλανήτη. Την ήδη προϋούσα όξυνση της ακρίβειας, φερ' ειπείν, που προκλήθηκε από την κρίση της εφοδιαστικής αλυσίδας, τον κορωνοϊό κ.λπ, έρχεται να την απογειώσει ο πόλεμος στραγγαλίζοντας οικονομικά την κοινωνία, η οποία απορροφάει τις αυξήσεις των τιμών σε είδη πρώτης ανάγκης.

Ένα ανησυχητικό δείγμα αυτής της κατάστασης, και μάλλον το πιο σημαντικό, είναι η ενεργειακή κρίση, η μεγαλύτερη που έχουμε ζήσει τα τελευταία σαράντα με πενήντα χρόνια. Η βίαιη αποανθρακοποίηση που ξεκίνησε η Ευρώπη με σκοπό να έχει απεμπλακεί από τα ορυκτά καύσιμα μέχρι το 2030 –η οποία συνοδεύτηκε από ένα σχέδιο μετάβασης στον πράσινο καπιταλισμό που μπορεί να μεταφραστεί σε ένα νέο είδος περιφράξεων και εκμετάλλευσης κάθε σπιθαμή γης και θάλασσας– εν μέρει ανατρέπεται (αφού η πράσινη ανάπτυξη δεν σταματά) με σκοπό να μπορέσει η Ευρώπη να αντιμετωπίσει την ενδεχόμενη έλλειψη φυσικού αερίου και πετρελαίου λόγω των κυρώσεων στη Ρωσία. Ξαφνικά, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με ένα ενδεχόμενο που τα οικολογικά κινήματα έχουν δώσει μεγάλους αγώνες για να αποφευχθεί, δηλαδή να γεμίσουμε παντού θαλάσσιες και χερσαίες εξορύξεις, παράλληλα με τις πολύ βλαβερές επενδύσεις σε φράγματα, αιολικά, φωτοβολταϊκά κ.λπ. Με παντελή έλλειψη σχεδίου, που να μην κοιτάει κοντόφθαλμα την παρούσα κατάσταση, η κυβέρνηση ανακοίνωσε πριν λίγες ημέρες την επιτάχυνση των ερευνών για εξόρυξη φυσικού αερίου – τουλάχιστον προς ώρας. Μεταξύ των περιοχών και το οικόπεδο των Ιωαννίνων, που βρίσκεται κατά τα λεγόμενα της εταιρείας στην οποία έχει ανατεθεί, δηλαδή της Energean, στο πιο ώριμο στάδιο. Να, λοιπόν, πώς ο πόλεμος έρχεται και στη γειτονιά μας.

6. Εν κατακλείδι. Είναι πιθανό να βρισκόμαστε μπροστά σε μια μεγάλη αλλαγή πλεύσης όσον αφορά τις σφαίρες επιρροής. Μπορεί η παλιά παντοκρατορία της Αμερικής να μετατρέπεται σε έναν κόσμο πολυκεντρικό, αφού η ίδια δεν φαίνεται να μπορεί να συνεχίσει να ελέγχει οικονομικά και στρατιωτικά τον πλανήτη, με περισσότερες μεγάλες δυνάμεις να μοιράζονται τον έλεγχο, σε διαφορετικά γεωγραφικά σημεία, με την παράλληλη ανάδειξη περιφερειακών δυνάμεων που φιλοδοξούν να κάνουν κουμάντο στη γειτονιά τους. Βρισκόμαστε, όμως, κι επικίνδυνα κοντά σε έναν νέο παγκόσμιο πόλεμο ή ενδεχομένως σε έναν

πυρηνικό όλεθρο.

Ένα αντιπολεμικό κίνημα θα πρέπει να στραφεί στην ενίσχυση της παγκόσμιας αλληλεγγύης των από κάτω, δημιουργώντας δίκτυα αλληλοϋποστήριξης και αλληλοβοήθειας. Να καταδικάσει την εισβολή, τον πόλεμο, τον ακραίο εθνικισμό και το μίσος που παράγει. Να απαιτήσει τον πυρηνικό αφοπλισμό. Να ενισχύσει τον ηρωικό αγώνα που δίνει το αντιπολεμικό κίνημα στη Ρωσία, το οποίο υφίσταται ακραία φήμωση και καταστολή. Μην ξεχνάμε ότι πολλοί πόλεμοι στην ιστορία σταμάτησαν υπό το βάρος της εσωτερικής πίεσης των ανθρώπων εκείνων που αρνήθηκαν να γίνουν συνένοχοι στο κρατικό έγκλημα. Να ενισχύσει, τέλος και κυρίως, τον αγώνα του ουκρανικού λαού για να διωχθεί ο εισβολέας, δηλαδή η Ρωσία. Ένας ένοπλος λαός που αντιστέκεται, μπορεί να εκμεταλλευτεί το ρήγμα που έχει δημιουργηθεί και, απεμπολώντας ακροδεξιές νοοτροπίες και εθνικιστικές κορώνες, να δώσει ώθηση για μια πραγματικά πιο ελεύθερη, δίκαιη και δημοκρατική κοινωνία στα εδάφη του.